

Kraków, dnia 10 sierpnia 2018 roku

dr hab. Paweł Czubik, prof. nadzw. UEK
Zakład Prawa Międzynarodowego Publicznego i Europejskiego
Katedra Prawa Cywilnego i Gospodarczego
Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

Recenzja

pracy doktorskiej magistra Daniela Milewskiego zatytułowanej

*„Standardy Rady Europy w zakresie demokracji lokalnej
i ich znaczenie w polskim porządku prawnym”*

przygotowanej pod kierunkiem naukowym
dra hab. Karola Karskiego, prof. nadzw. UW,
przedłożonej Radzie Naukowej Instytutu Prawa Międzynarodowego
Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

[Warszawa, czerwiec 2018, ss. 399, przypisów: 662]

Poniższą recenzję przekazuję jako osoba powołana w dniu 06 czerwca 2018 r. uchwałą Rady Naukowej Instytutu Prawa Międzynarodowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego na recenzenta rozprawy doktorskiej **mgra Daniela Milewskiego**, zatytułowanej *„Standardy Rady Europy w zakresie demokracji lokalnej i ich znaczenie w polskim porządku prawnym”*, złożonej w przewodzie doktorskim prowadzonym w Instytucie Prawa Międzynarodowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, a przygotowanej pod kierunkiem **dr. hab. Karola Karskiego, prof. UW**.

I. Wybór tematu rozprawy doktorskiej

Poświęcenie przez Autora rozprawy doktorskiej tematyce demokracji lokalnej w świetle związanych z nią działań podejmowanych pod auspicjami Rady Europy jest niewątpliwie pomysłem zasługującym na pochwałę i to z wielu różnych powodów. Jak dotąd, w polskiej nauce, tematyce tej nie poświęcono uwagi w takim stopniu, w jakim na to zasługuje. Autor wybrał interesujący przedmiot badań naukowych (pomimo braku w materii tej węzłowych problemów stricte prawnych), nie tylko z punktu widzenia teoretyczno-prawnego, ale także pod względem potrzeb praktyki. Praca dotyczy nie tylko standardów w zakresie demokracji lokalnej zawartych w ratyfikowanych przez Polskę umowach międzynarodowych, lecz przedstawia zagadnienie również w oderwaniu od specyfiki krajowej, uświadamiając czytelnikowi dużo szerszy jego zakres. Warto podkreślić, iż nie ma w literaturze obszerniejszego opracowania podejmującego np. próbę całościowego omówienia problematyki funkcjonowania Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych, szczególnie opracowania, który uwzględniałoby aktualny stan prawny. Istnieje wprawdzie niewielka liczba drobnych opracowań przyczynkowych - dotyczących (często „przy okazji”) tej problematyki, jednak stworzenie na ich podstawie całościowego jej obrazu jest praktycznie

niemożliwe. Z tego punktu widzenia, wybór tematu rozprawy doktorskiej należy uznać za bardzo trafny. Polska nauka prawa międzynarodowego wymagała uporządkowania wiedzy z zakresu wpływu organizacji międzynarodowych na funkcjonowanie demokracji lokalnej, jak również rzetelnego opisu funkcjonowania najstarszego na świecie międzynarodowego organu przedstawicielskiego władz lokalnych. Temat pracy został sformułowany prawidłowo pod względem poprawności formalno-prawnej użytych pojęć, jak również zgodnie ze standardami logiki wypowiedzi. Zawarty w tytule temat pracy jest co do zasady zgodny z przedmiotem pracy i jej treścią.

II. Merytoryczna ocena rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska jest, jak zaznaczono w tytule recenzji, dziełem obszernym objętościowo. Recenzowana rozprawa składa się z trzech części (które w sumie zostały podzielone na dziesięć rozdziałów), wstępu określającego założenia badawcze i zakres pracy oraz zakończenia. Uzupełniona jest tabelą zawierającą wykaz konwencji Rady Europy z zakresu demokracji lokalnej i ich obowiązywania w państwach członkowskich oraz bibliografią. Z punktu widzenia przedmiotu pracy i zakresu poruszanych w niej problemów, układ pracy należy uznać za odpowiedni. Ramy prawne pracy wyznaczają przepisy zawarte w różnych aktach prawnych. Podoba mi się konstrukcja pracy – w szczególności poprzedzanie każdej z części pracy wstępem do tej części i podsumowywanie każdej części z osobna (niezależnie od wstępu i zakończenia całej pracy) – sprawia to, że odbiór pracy jest przejrzysty. Pokazuje to także, że podział pracy, wobec rozdzielności problematyki każdej z części, spełnia cechy podziału logicznego. Warto podkreślić, że wobec obszerności pracy, każda z trzech części mogłaby stanowić osobną dysertację, to dobitnie pokazuje wkład pracy włożony przez autora w przygotowanie recenzowanego dzieła.

Słusznie Autor rozpoczął rozważania od zagadnień wprowadzających, którym nadał rolę porządkującą (w tym definicyjną) zakres poruszanej tematyki. Na początku przywołuje on przypadające obecnie rocznice ważnych wydarzeń dotyczących działalności Rady Europy, szczególnie w kontekście ich wymiaru odnoszącego się do spraw związanych z demokracją lokalną. Rzeczywiście nie sposób nie zgodzić się z Autorem, że stanowią one doskonałą okazję do kompleksowego spojrzenia na rolę tej organizacji międzynarodowej w tworzeniu, wdrażaniu oraz utrzymywaniu standardów w zakresie demokracji lokalnej. W recenzowanej pracy Autor pragnął opisać te standardy oraz ukazać je w kontekście polskiego porządku prawnego, co zasadniczo osiągnął. Warto jednak zaznaczyć, iż już we wstępie zostaje czytelnikowi wyjaśnione, iż w pracy nastąpi ograniczenie analizy przedmiotowego zagadnienia do polskiego porządku prawnego. Ambicją Autora nie było więc co do zasady systemowe i komparatystyczne rozpatrywanie tej problematyki w świetle prawa poszczególnych państw członkowskich Rady Europy, natomiast Autor w treści pracy dotyka m.in. sprawozdań z monitoringu stanu demokracji lokalnej i regionalnej, jakie Kongres prowadził także i poza Polską. Warto jednak, by Autor w przyszłości rozwinął swoje zainteresowania naukowe także w kierunku kompleksowego omawiania poszczególnych standardów w świetle porządku prawnego różnych państw członkowskich Rady Europy, jak też wyników prac Kongresu w tym zakresie.

W ramach problemu badawczego Autor przyjął trzy tezy. Jako główną podaje on, iż standardy w zakresie demokracji lokalnej wykształcone pod auspicjami Rady Europy posiadają zarówno wymiar materialny (co jest bezsporne) jak też instytucjonalny. Kolejną jest teza, iż mają one zasadnicze znaczenie w polskim porządku prawnym (niezależnie od wydaje się niewielkiej ich postrzegalności w powszechnym odczuciu społecznym). Tłem dla podziału standardów na posiadające wymiar materialny oraz instytucjonalny jest teza bazowa, czyli stwierdzenie, iż istnieją wykształcone przez Radę Europy standardy odnoszące się do

funkcjonowania demokracji lokalnej. W tym kontekście, hipotezą której prawdziwości Autor stara się dowieść w pracy jest istnienie w Europie systemu demokracji lokalnej opartego w swoim funkcjonowaniu o standardy wypracowane w tym zakresie przez Radę Europy oraz mającego oparcie w pracach tej organizacji międzynarodowej (abstrahuję w miejscu tym od oceny tego czy Autor dowiódł, iż jest to rzeczywiście spójny „system” w znaczeniu normatywnym). Ten trzon problemów badawczych dysertacji okraszony jest we wstępie także pytaniami pomocniczymi, na które odpowiedzi prezentowane są w toku rozprawy. Za kluczowe należy więc uznać w pracy pytanie o to, jaki charakter prawny posiadają standardy Rady Europy w zakresie demokracji lokalnej.

Rozważania prowadzone przez Autora osadzone są w prawie międzynarodowym publicznym, jednak olbrzymią zaletą recenzowanej rozprawy jest jej interdyscyplinarność. Dotyczy ona zarówno poszerzenia przedmiotu analizy na inne gałęzie prawa, takie jak prawo konstytucyjne (ustrojowe) i administracyjne, jak też uzupełnienia wywodu licznymi odniesieniami do materii będącej przedmiotem zainteresowania nauki o państwie, politologii, nauki o administracji, europeistyki czy stosunków międzynarodowych – należy w miejscu tym podkreślić erudycję Doktoranta i łatwość w poruszaniu się w materii pozaprawnej – zaś przynależnej do innych nauk społecznych czy humanistycznych. Te działania Autora okazały się bardzo pomocne w realizacji podstawowego, zakreślonego we wstępie, celu badań, oraz prezentacji ich wyników, jakim było ukazanie zagadnień demokracji lokalnej, samorządu lokalnego i władz lokalnych w perspektywie dorobku oraz systemu instytucjonalnego Rady Europy. Autor dąży w pracy do udzielenia odpowiedzi na pytanie, jaką rolę odegrała ona w procesie ustanawiania wspólnych europejskich standardów w zakresie demokracji lokalnej.

Punktem wyjścia jest dla Autora fakt, iż współcześnie prawo międzynarodowe wpływa na postępowanie państw także w ich stosunkach wewnętrznych, a za takie należy uznać oddziaływanie prawa międzynarodowego i organizacji międzynarodowych na szeroko pojętą administrację, jej ustrój i prawo administracyjne. Także za interesujący oraz rozwijający się aspekt tego zagadnienia Autor uznaje kształtowanie się w przestrzeni prawa międzynarodowego oraz w praktyce funkcjonowania organizacji międzynarodowych ogólnoeuropejskich standardów odnoszących się do systemu demokracji lokalnej, w skład którego wchodzi sprawujące samorządną władzę społeczności lokalne. Dotyczy to zdaniem Autora także swoistej podmiotowości samorządów, społeczności oraz władz lokalnych na arenie międzynarodowej przejawiającej się funkcjonowaniem ich ciał przedstawicielskich na poziomie europejskim, co w wymiarze Rady Europy urzeczywistnia się w działalności Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych.

Na podkreślenie zasługuje również fakt, iż w recenzowanej pracy zachowano proporcje pomiędzy zagadnieniami wprowadzającymi (wstęp, rozdziały I i II), omówieniem standardów materialnych (rozdziały III - VI) oraz instytucjonalnych (rozdziały VII - X). Każdy z tych trzech elementów pracy jest stosunkowo równy, jednak nie znajduje idealnego przełożenia w podziale pracy przez Autora na trzy części. Podstawą bowiem wyodrębnienia części drugiej i trzeciej była chęć oddzielnej analizy dwóch kluczowych zagadnień, czyli postanowień Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego jako „traktatu na rzecz demokracji lokalnej” oraz omówienie statusu prawnego Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych będącego „strażnikiem standardów dotyczących demokracji lokalnej”.

Odnosząc się do szczegółowych wątków, które zostały w rozprawie poddane analizie, warto podkreślić systematykę myśli i formułowanie wypowiedzi, które w pełni znalazły potwierdzenie w rozważaniach wprowadzających czytelnika w omawianą problematykę. Rozpoczynając wywód Autor charakteryzuje pojęcie standardów oraz podejmuje pierwszą próbę odpowiedzi na pytanie o charakter prawny standardów Rady Europy w zakresie demokracji lokalnej. Część pierwsza pracy (Rozdziały I - III) ma na celu ukazanie miejsca standardów dotyczących demokracji lokalnej w prawie międzynarodowym. W kontekście

prac Rady Europy, Autor nieco na wyrost poetycko określa samorząd „korzeniami demokracji” (Autor ma tendencje do nadmiernego kolorowania określeń – w innym miejscu pracy pojawia się określenie Rady Europy jako demokratycznego sumienia kontynentu – należy w przyszłości wystrzegać się takich zwrotów) oraz charakteryzując samo pojęcie demokracji, szczególną uwagę zwraca właśnie na jej lokalny wymiar. Z tego zagadnienia treść rozprawy skierowana jest w stronę opisu tzw. „prawa do samorządu”, co stanowi dalszy ciąg budowania doktrynalnej bazy pod omawianą problematykę. Konkretyzacją wywodu jest prawna charakterystyka społeczności i władz lokalnych w kontekście funkcjonowania administracji i tworzenia międzynarodowych standardów prawnych w tym zakresie. Rozdział I recenzowanej pracy kończy się prezentacją koncepcji międzynarodowego prawa samorządowego. Na dorobek Rady Europy, który buduje w ocenie Autora międzynarodowe prawo samorządowe, składają się osiągnięcia traktatowe i liczne przykłady *soft law*, jak również działalność wielu podmiotów wchodzących w skład systemu instytucjonalnego tej organizacji międzynarodowej, ze szczególnym uwzględnieniem Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych.

W rozdziale II Autor niewątpliwie trafnie podsumował przebieg procesu powstawania Rady Europy ukazując działania jej organów w kontekście kształtowania standardów z zakresu demokracji lokalnej. W tym miejscu omówione zostały przez Autora także źródła standardów Rady Europy w zakresie demokracji lokalnej i sposoby harmonizacji prawa jej państw członkowskich. Oczywiście nie sposób jest w tej recenzji odnieść się do całości zagadnień szczegółowych, jakie zostały poruszone w pracy, jednakowoż za jedne z najbardziej znaczących można uznać te opisujące w rozdziale III zawarte w dokumentach Rady Europy standardy dotyczące demokracji lokalnej. Rozpoczynając od roli tej organizacji międzynarodowej w tworzeniu i upowszechnianiu standardów prawnych dotyczących demokracji lokalnej, Autor przechodzi do szczegółowego omówienia wybranych standardów, zarówno tych ujętych w materii traktatowej, jak też w aktach niewiążących. Z tej pierwszej grupy analizie w tym rozdziale zostały poddane: Europejska Konwencja Ramowa o Współpracy Transgranicznej między Wspólnotami i Władzami Terytorialnymi wraz z jej Protokołami oraz Konwencja o uczestnictwie cudzoziemców w życiu publicznym na szczeblu lokalnym. Spośród standardów zawartych w aktach niewiążących Autor wybrał m.in. te dotyczące postępowania przedstawicieli wybranych na szczeblu lokalnym oraz wyborów lokalnych, a także odniósł się do współczesnych wyzwań w zakresie wykonywania władzy publicznej na szczeblu lokalnym w kontekście standardów międzynarodowych. Analiza standardów zawartych w aktach niewiążących jest niewątpliwie dużym wyzwaniem. Autor w tym kontekście określa, iż są one ujmowane w sposób dynamiczny, gdyż są często bieżącą odpowiedzią na aktualne wyzwania w przedmiotowym zakresie. Liczne organy Rady Europy wydają w tej tematyce szereg dokumentów, z których znaczna część odnosi się do omawianych standardów. Dotyczy to zwłaszcza uchwał Komitetu Ministrów, a szczególnie uchwał Kongresu.

Druga część recenzowanej pracy (rozdziały IV - VI) ma na celu analizę Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego oraz jej szczególną rolę w procesie tworzenia przez Radę Europy standardów w zakresie demokracji lokalnej. Autor rozpoczyna od scharakteryzowania Karty jako umowy międzynarodowej, badając genezę tego „traktatu na rzecz demokracji lokalnej”, jak również zobowiązania stron. Cenne są spostrzeżenia Autora zawarte w ostatnim fragmencie rozdziału IV, gdzie analizie poddano proces włączania Karty do polskiego porządku prawnego. Wątpliwości przedstawicieli doktryny budził bowiem proces ratyfikacji i przyjęty przez Prezydenta RP jej tryb. Autor broni (moim zdaniem skutecznie) stanowiska, że Karta została ratyfikowana zgodnie z ówczesnie obowiązującym prawem, a tym samym jest dziś traktowana tak, jak umowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie. W rozdziale V zawarte zostały wyniki badań nad materialnymi standardami ujętymi w Karcie

oraz kwestia ich znaczenia oraz implementacji w polskim porządku prawnym. W prowadzonej analizie Autor uwzględnił najświeższe zmiany w ustawach samorządowych oraz dokonał ich wstępnej oceny w świetle standardów Karty. W pełni uzasadnione są również wnioski *de lege ferenda* będące owocem po części przynajmniej praktycznych doświadczeń Autora w tym zakresie.

Na szczególną uwagę zasługuje główna teza rozprawy, gdyż powszechnie standardy w zakresie demokracji lokalnej kojarzą się jedynie z tym ich wymiarem, który Autor określił jako materialny. Tymczasem ukazanie działalności Kongresu jako standardu samego w sobie jest koncepcją nową, której jednak nie sposób odmówić słuszności (należy zgodzić się z autorem, że problematyka demokracji lokalnej stała się ekskluzywną domeną Kongresu). Standardami nie bez znaczenia dla stanu demokracji lokalnej w Europie są w tym kontekście zarówno procedury powoływania delegatów do Kongresu, jak też jego działalność monitoringowa oraz w zakresie obserwacji wyborów. Te aspekty mają z kolei przełożenie na inne elementy, które można zaliczyć do statusu prawnego oraz na metody pracy Kongresu. Autor w trzeciej części rozprawy (rozdziały VII - X) szczegółowo opisuje skład i organizację wewnętrzną Kongresu, opis ten poprzedza krótką genezą i charakterystyką celów funkcjonowania. Analiza szeregu aktualnych (wydanych w ostatnich kilku latach) dokumentów będących prawem wewnętrznym Rady Europy, a regulujących działalność Kongresu, pozwala scharakteryzować m.in. status prawny delegatów, kompetencje organów wewnętrznych, sposób prowadzenia obrad oraz opisać strukturę wspierającą i pomocniczą Kongresu. W rozdziale IX Autor analizuje relacje i działania zewnętrzne Kongresu. Na szczególną uwagę zasługują procedury monitoringowe i misje obserwacyjne (obserwacji wyborów). Warto w tym miejscu podkreślić, że zgodnie z założeniami przyjętymi we wstępie rozprawy, także i w tej sferze Autor, kiedy tylko jest to możliwe i uzasadnione, czyni odniesienia do polskiego porządku prawnego. W przypadku analizy działalności Kongresu zawartej w trzeciej części recenzowanej pracy, ma to miejsce m.in. przy omawianiu polskiej delegacji, czy też w kontekście prowadzonych w Polsce działań monitoringowych.

Autor w zakończeniu wskazał na wywiązanie się w toku rozprawy z przyjętych we wstępie założeń badawczych oraz tez. Jak już wcześniej zaznaczyłem, przyjętą konstrukcję należy uznać za prawidłową. Słusznie Autor w pierwszych fragmentach pracy dokonuje wprowadzenia do zagadnień, które w dalszych poddaje szczegółowej analizie. Można zatem stwierdzić, że konstrukcja dysertacji składa się na spójną oraz logiczną całość, która w pełni odpowiada tematowi określonemu w tytule rozprawy doktorskiej.

Podsumowując, w zakresie merytorycznym praca mgra Daniela Milewskiego zasługuje na ocenę zdecydowanie pozytywną. Autor w sposób kompetentny i precyzyjny formułuje swoje oceny, na ogół z ocenami tymi można się zgodzić. Należy na koniec podkreślić łatwość poruszania się autora w materii prawa traktatów, także z uwzględnieniem specyfiki traktatowej Rady Europy, co stanowi niewątpliwą atut pracy. Analizy prawnotraktatowe świadczą też o tym, że Autor jest okrzepłym znawcą problematyki prawa narodów, który może starać się o uzyskanie stopnia naukowego w tym zakresie.

III. Ocena formalna rozprawy doktorskiej

Oceniając stronę formalną rozprawy doktorskiej Pana mgra Daniela Milewskiego należy przyznać, że została napisana dojrzałym i dobrym językiem prawniczym. Nieco razi miejscami zbyt duża liczba zdań podrzędnych w wypowiedzi, rozbudowane i mające cechy powtórzeń konstrukcje zdaniowe. Należy wziąć to jednak na karb świeżości naukowej, są to zresztą niedociągnięcia takiego rodzaju jakie mogą być łatwo usunięte w procesie korekcyjnym. Niewątpliwie Autor opanował technikę pisania, choć praca nie jest pozbawiona drobnych błędów w tym zakresie. Jednak potknięcia natury interpunkcyjnej, gramatycznej

czy literowe omyłki nie zmieniają oczywiście sensu prezentowanych myśli, jak również nie wpływają negatywnie na zrozumienie prezentowanego wywodu naukowego. Co do zasady wszystkie elementy rozprawy są prawidłowo sporządzone pod względem formalnym.

Docenienia wymaga trud Autora, jaki został włożony w analizę i właściwe wykorzystanie w rozprawie licznych dokumentów i opracowań naukowych. Część literatury wykorzystanej w pracy jest niedostępna w Polsce, zatem bardzo pozytywnie należy ocenić fakt, że Autor zadał sobie trud dotarcia do tych źródeł i wykorzystania ich w dysertacji. Zgłębiając tematykę funkcjonowania Rady Europy w kontekście standardów z zakresu demokracji lokalnej sięga on zarówno do najświeższych opracowań obcojęzycznych, autorów takich jak V.A. Kalimeri (2017 r.), B. Schaffarzik (2017 r.) czy C.M.G. Himsworth (2015 r.), jak też literatury mającej z dzisiejszej perspektywy wymiar historyczny, np. K. Carstens (1956 r.), A.H. Robertson (1961 r.), D.W. Bowett (1963 r.) czy A. Galette (1982 r.). Literatura przywołana przez Autora jest bardzo obszerna, a zarazem reprezentatywna, uwzględnia ponad dwieście pozycji w języku polskim (w tym powołuje się na mocno niszowe publikacje w języku polskim jak np. ciekawy artykuł P. Filipka opublikowany w 2008 r. w księdze pokonferencyjnej w Bielsku-Białej) i kilkadziesiąt opracowań w językach obcych (głównie języku angielskim, pojedyncze opracowania po niemiecku i francusku). Podkreślić należy, że jest to zasadniczo literatura cytowana (wskazana w przypisach przez Autora), co należy zaliczyć *in plus* pracy. Sama konstrukcja bibliografii pracy jednakże, przy zastosowanym podziale na prace polskie i zagraniczne, jest nieudana. Nie widzę większego sensu takiej dywersyfikacji (fakt, że publikacji krajowych jest więcej w bibliografii niż zagranicznych, nie pokazuje, że takie są proporcje narodowych zainteresowań w nauce, lecz wskazuje jedynie, że Doktorant miał ograniczony dostęp do publikacji zagranicznych, a z oczywistych względów swobodny dostęp do prac polskich), przydatna byłaby natomiast dywersyfikacja na artykuły naukowe i druki zwarte (monograficzne), dawałaby rzeczywisty obraz skali i zakresu dotychczasowego dorobku naukowego w analizowanej materii, eksponując przy okazji unikatowość ujęcia całościowego, zastosowanego przez Autora w pracy. Należy poprawić to w toku ewentualnego procesu wydawniczego. Pewien niedosyt pozostawiają jednak cytowania w tekście opinii przedstawicieli doktryny, przy niewystarczającym poddaniu ich krytycznej własnej ocenie przez Autora. Generalnie razi przedstawianie cytatów innych autorów *in extenso* w licznych miejscach pracy, tego typu zabieg dopuszczalny w przypadku cytowania np. Platona czy Arystotelesa, wygląda co najmniej śmiesznie w przypadku współczesnych autorów krajowych czy zagranicznych. Absolutnie w tym zakresie praca wymaga zmian, w przypadku kierowania jej do druku.

Należy podkreślić poprawne skonstruowanie przypisów w pracy. Pełnią one zarówno rolę źródłową (z zastosowanymi całkowicie poprawnie skrótowcami łacińskimi), jak i, w niektórych przypadkach, w przypisy przenoszone są poboczne nurty rozważań. Ujęcie takie uważam za dopuszczalne i nadto wzbogacające niekiedy tok wypowiedzi.

Na szczególną uwagę i podkreślenie zasługuje dotychczasowy dorobek naukowy Autora (w bibliografii wykazuje on cztery pozycje naukowe, których jest Autorem, wskazanie jednakże obok tego własnej pracy magisterskiej jest niezbyt poważne). Świadczy to niewątpliwie o stałym rozwoju jego zainteresowań naukowych, a także chęci przyczyniania się do zgłębiania nauki prawa. Ocena rozprawy doktorskiej nie jest oceną dotychczasowego dorobku naukowego (zmianę w tym zakresie należałoby *de lege ferenda* postulować), należy jednakże z zadowoleniem odnotować fakt, że doktorant posiada zauważalny, przeddoktoratowy dorobek naukowy i należy oczekiwać, że przedłożenie pracy doktorskiej nie będzie stanowiło ostatniego akordu jego aktywności naukowej.

VI

IV. Wnioski

Po zapoznaniu się z przedłożonym dziełem uważam, że recenzowana dysertacja w pełni spełnia wymogi stawiane pracom tego rodzaju. Stanowi ona, zgodnie z wymogami ustawowymi, „oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz dowód ogólnej wiedzy teoretycznej kandydata w dziedzinie nauk prawnych w dyscyplinie prawo, a także umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej”. Tym samym praca doktorska „*Standardy Rady Europy w zakresie demokracji lokalnej i ich znaczenie w polskim porządku prawnym*”, napisana przez mgra Daniela Milewskiego pod kierunkiem prof. UW dra hab. Karola Karskiego, spełnia wszystkie wymogi wynikające z ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki. Rozprawa stanowi efekt dojrzałej pracy naukowej i zawiera rozwiązanie kwestii istotnych tak dla teorii prawa, jak również dla praktyki.

W związku z powyższym wnioskuję do Rady Naukowej Instytutu Prawa Międzynarodowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego o prowadzenie dalszych stadiów w przewodzie doktorskim zmierzających do nadania magistrowi Danielowi Milewskiemu stopnia naukowego doktora nauk prawnych w zakresie prawa, w tym o dopuszczenie rozprawy do publicznej obrony.

Napisana przez doktoranta rozprawa może stanowić bardzo istotny głos w debacie naukowej dotyczącej badania rozwoju roli Rady Europy w tworzeniu standardów w zakresie demokracji lokalnej, jak też przyczyni się do dalszych analiz statusu prawnego, organizacji oraz funkcjonowania organu doradczego Rady Europy jakim jest Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych. Praca ta może być polecana zarówno prawnikom, jak również osobom innych specjalności, zainteresowanym międzynarodowymi standardami funkcjonowania demokracji lokalnej.

Jednocześnie, biorąc pod uwagę całościowość i po części oryginalność ujęcia problematyki, sugeruję, aby po jej (miejscami solidnej) redakcyjno-stylistycznej korekcie, którą zapewne zagwarantuje profesjonalne wydawnictwo, oraz po poprawieniu pewnych nieścisłości, nadmiernie rozbudowanych i niekiedy zbytecznych cytowań oraz drobnych kolokwializmów, praca powinna ukazać się drukiem. Z pewnością monografia taka zyska zainteresowanie prawników-praktyków, samorządowców i politologów.

dr hab. Paweł Czubik

